

AJANKOHTAISTA

Maaliskuun 2003 eduskunta-vaalien alla käytävään keskusteluun on viime kuukausina julkaistu tausta-aineistoa hyvinvointivaltiosta, verotuksesta ja työllisyydestä. Kahteen ensiksi mainittuun aiheeseen tarjoavat kirjallisuusviitteitä Hannu Tannisen ja Matti Tuomalan artikkelit tässä lehdessä. Palkansaajien tutkimuslaitoksen joulukuussa 2002 julkaisema kirjan ”Kriisistä nousuun – miten kävi kansalaisille?” esitteli sen toimittanut Pekka Sauramo lehden viime numerossa. Se käsitteli työllisyyden ja työttömyyden lisäksi palkkoja, tuloja ja tulonjakoa.

15.1. julkistettiin Työministeriön Työvoima 2020-loppuraportti, johon Pekka Tiaisen artikkeli tässä numerossa perustuu. Työministeriö julkistaa helmikuun lopulla ’Maahanmuuttopolitiikan tulevat haasteet’-projektin raportin ja maaliskuun alkupuoliskolla ’Rakenteellisen työttömyyden purkaminen’-projektin raportin. Valtiosihteeri Raimo Sailaksen johtama työllisyystyöryhmä julkisti väliraporttinsa 22.1. (Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 2003/2). Työryhmän loppuraporttia odotetaan sen toimikauden päättyessä 31.3.

Talouspoliittista keskustelua vauhdittamaan julkaisi Työväen Sivistysliitto tammikuussa Jukka Pekkarisen ja Ilja Kristian Kavoniuksen toimittama kirja ”Suomi, EU ja maailma – puheenvuoroja talouspolitiikasta”. Helmikuun lopulla keskustellaan niin eurooppalaisesta kuin kotimaisestakin talouspolitiikasta. Palkansaajien tutkimuslaitos järjestää 24.2. ”Euroalueen talouspolitiikka valinkauhassa”-seminaarin, jossa alustavat Juhana Vartiainen (FIEF) ja Sixten Korkman (Ecofin). Seuraavana päivänä Kansantaloudellisen yhdistyksen panelikeskustelun aiheesta ”Suomen talouden ja talouspolitiikan haasteet lähivuosina” alustaa Suomen Pankin pääjohtaja Matti Vanhala.

Uusia avauksia



Tuskin koskaan ennen on julkistettu sellaista määrää erilaisia tutkimuksia ja selvityksiä vaalikeskustelun ja hallituseuvottelujen pohjaksi kuin nyt. Jotkut selvitykset kuten valtiosihteeri Sailaksen työllisyystyöryhmän loppuraportti eivät tosin ehdi vielä vaalikeskusteluun.

On hyvä, että asiantuntijat pannaan töihin. Julkisuudelle isot asiakokonaisuudet – hyvinvointivaltio, verotus, työllisyys – ovat kuitenkin monesti liian monimutkaisia. Niinpä huomio kiinnittyy helposti yksittäiskysymyksiin kuten mahdollisten tuloverokevennyksen suuruuteen ja matalapalkkaisen työn työnantajamaksujen alentamiseen. Epäillä sopii myös, että monet kansalaiset perustavat vaalivalintansa pikeminkin iskulauseisiin ja imagoihin.

Uusi hallitusohjelma tarjoaa tilaisuuden uusiin avauksiin. Asiantuntijaraporteista niitä saa kuitenkin hakemalla hakea. Ainakin tutkijalle niistä syntyy helposti vaikutelma, että kaikki on sanottu jo moneen kertaan, jopa ai-

koja sitten. Tämä koskee mm. suurten ikäluokkien ikääntymisen tuomia menopaineita, verotuksen rakennetta ja pitkäaikaistyöttömyyttä.

Sitten on kysymyksiä, joista ei vielä löydy riittävästi tutkimustietoa päätöksenteon pohjaksi. Erimielisyydet voivat rehottaa. Esimerkiksi veroalien työllisyysvaikutukset liikkuvat melko isossa haarukassa. Kukahan osaisi kertoa tarkemmin esimerkiksi, mitä vaikutuksia työttömien työllistymiseen olisi työssä olevien koulutuksen lisäämisellä? Mitähän sekin maksaisi, mihin paremmin koulutetut työllistyisivät, ja otettaisiinko heidän tilalleen työttömiä?

Niinpä uudet avaukset lienevät pikemminkin poliittisia. Vaalien voittajilla ja hallituksen muodostajilla on uusi mandaatti ja tilaisuus tarttua asiantuntijoiden tarjoamiin erilaisiin vaihtoehtoihin. Niillä on erilaisia vaikutuksia eivätkä ne ole yhtä hyviä. Olisikin mielenkiintoista nähdä vilkas asiantuntijakeskustelu myös näistä valinnoista heti tuoreeltaan.